

18 = Ενωσις

Όμιλοϋν : Κ. ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ - Δ. ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ
Τ ρ α γ ο υ δ ι : ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Μοϋ οφείλεις μιὰ ἐξήγησι Δημήτρη. Κι' ὄχι μόνο σ' ἐμένα μά καί σέ πολλούς ἀπό τούς ἀκροατές μας.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τί ἐξήγησι Γιάγνο ;

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Τήν περασμένη Κυριακή, πού μιλούσαμε γιά τίς παλαιές ἀθηναϊκές πρωτομαγιές καί ἔλεγεσ ὅτι οἱ ἀθηναῖοι πηγαίνανε στά Πατήσια μέ δοῦάφορα τροχοφόρα, ἀνέφερες μερικά ἀπ' αὐτά : Τά λαντω, τίς βι- τώριες καί τά μόνιππα πού, ὅπως ἐτόνισες, οἱ ἀθηναῖοι τ' ἀποκα- λούσανε Μαρίνες...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ναί. Μαρίνες τά λέγανε. "Ακουγες μιὰ κυρία λόγου χάριν νά λή- στὸν ἄνδρα της : Ἐπειδὴ ἀργήσαμε νά φύγωμε ἀπό τό σπίτι, δέν παίρνομε μιὰ Μ α ρ ί κ α ;

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Ἄκριβῶς. Γιατί τά ἀμάξια αὐτά, τά μόνιππα ~~αὐτά~~ εἶχανε ἕνα γυναικετο ὀπωπευτικό μάλιστα, ὄνομα ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Αὐτό τό ζήτημα Γιάγνο ἔχει ἀπασχολήσει κόσμο καί κοσμάνη, ἰδίως πολλούς λογοτέχνες καί δημοσιογράφους ἀθηναίους. Ἐνας ἀπ' αὐ- τούς γμωστός καί ρομαντικός ἐρευνητής τῆς παλαιᾶς Ἀθήνας, ὁ Τίμος Μωραϊτίνης, μοϋ ἔλεγε κάποτε ὅτι ὅπως οἱ βάρκες ἔχουν συνήθως ἕνα γυναικετο ὄνομα : Περσεφόνη, Ἀφλαῖα, Ἐλένη, Καλιόπη, ἔτσι κι' ἕνας ἀθηναῖος ἀμαξᾶς, εἶχε βαπτίσει τό ἀμάξι του Μαρίνα.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Καταλαβαίνω. Καί ἀπό τό ἕνα μόνιππο πού λεγότανε Μαρίνα, πή- ρανε κατ' ~~ὅτι~~ ἐπέκτασιν, πού λέμε, ὅλα τά μόνιππα τό ἴδιο ὄνομα.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Αὐτή εἶναι ἡ θεωρία τοϋ Μωραϊτίνη. Ἐπάρχει ὅμως ἄλλη μιὰ θεωρία πού οφείλεται στὸν ἀείμνηστο δημοσιογράφο Παύλο Μιρβάνη

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Καί τί λέει ὁ Νιρβάνας :

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ὁ Παῦλος Νιρβάνας ἰσχυρίζεται ὅτι ἓνας ἀμαξᾶς εἶχε βαπτίσει ὅχι τό ἀμάξι του, ἀλλά τό ἔλογό του : Μ α ρ ί κ α. Καί ὅταν ἔπαιρνε ἐπιβάτη, ἔκανε τήν στράνα μέ τό μαστίγιό του στόν ἀέρα φωνάζοντας καί παροτρύνοντας τό ἔλογό του : "Α ν τε Ν α ρ ί κ α ! Καί σιγά σιγά κᾶθε ἀμαξᾶς ἐμιμεῖτο τόν πρῶτο καί ὅλοι ἀποκαλοῦσανε τά ἔλογά τους Ναρίκες.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Κι' αὐτή ἡ ἐξήγησις λογική εἶναι.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ὑπάρχει ὁμως καί τρίτη ἐξήγησις, πιά λογική ἀνόμα. Εἶναι υἱο-θετημένη ἀπό τόν πασίγνωστο ἀθηναιογράφο καί ἀκαδημαϊκό, τόν Δημήτριο Καμπούρογλου καί ἔχει σχέσι μέ τήν κατασκευή αὐτῶν τῶν ἀμαξιῶν.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Αὐτήν τήν ξέρω, μάλιστα. Καί θά σέ καταπλήξω ἂν σοῦ τήν πῶ. Ὅπως τά πλανόδια μηχανικά μουσικά ὄργανα, ~~ἡ λατέρνα~~ ἡ Ρομβία καί ἡ λατέρνα, ὀφείλουν τά ὀνόματά τους σέ ἐργοστάσια ἰταλικά κᾶτι ἀνάλογο ἔχει συμβεῖ καί μέ τίς Ναρίκες. Ξέρεις βέβαια ὅτι ἡ Ρομβία, αὐτό τό παλαιότατο ὄργανέτο πού οἱ ἀθηναῖοι τό ἀποκαλοῦσανε Ρομβία, εἶναι κατασκευῆς τοῦ ἰταλικοῦ ἐργοστασίου Π ὀ μ π ι α . Οἱ ἀθηναῖοι ὁμως διαβάζανε τό Πόμπια μέ λατινικά στοιχεῖα καί τό λέγανε ἑλληνοπρεπέστατα : Ρομβία, διότι τό φρανστέζικο τό Πέ, εἶναι ἴδιο μέ τό βικό μας τό κεφαλαῖο ΡΩ. Κᾶτι ἀνάλογο ἔγινε καί μέ τήν λατέρνα. Λ α τ έ ρ ν α εἶναι τό ὄνομα τοῦ ἰταλικοῦ ἐργοστασίου κι' ἐμεῖς, οἱ παλαιότεροι βέβαια ἐβγάλανε λατέρνες καί μάλιστα λ α ν τ έ ρ ν ε ς ὅλα αὐτά τά φορητά ὄργανέτα. Ὁ Καμπούρογλου λοιπόν ἰσχυρίζεται ὅτι τό ἴδιο ἔχει συμβεῖ μέ τό μόνιππο πού ἀπειλήθη : Ναρίκα. Αὐτά τά ~~ἀμαξία~~ ἑλαφρά ἀμαξάκια ἦτανε ἰταλικῆς κατασκευῆς καί τό ἐργοστάσιον εἶχε τήν φέρμα : Μ α ρ ί κ α.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Γιάγκο μου μέ καταπλήσσεις πού ξέρεις αύτήν τήν λεπτομέρεια, ή όποία φαίνεται πολύ πιθανώτερη, διότι καί τά έλλα άμάξια - οί όνομασίες τους δηλαδή - έχουν κάποια σχετικότητα. Λόγου χάριν, τά μεγάλα κλειστά άμάξια, τά λ α ν τ ώ, όνομάζονται λαντώ, διότι κατεσκευάζοντο στήν πόλι Λ α ν τ ά ο υ τής Γερμανίας. Οί γάλλοι πού έφεραν στό Παρίσι άμάξια άπό τό Λαντάου, διαβάζανε γαλλικά τό γερμανικό Λαντάου - Λαντώ. Καί άπό τούς φραντσέζους, τό πήραμε κι' έμεις καί τό λέγαμε λαντώ. Καί ξέρεις γιατί τά πήραμε άπό τούς φραντσέζους ; Διότι ή φτωχή Ελλάδα, δέν έφερνε άμάξια καινούργια άπό τήν Γερμανία, αλλά τά μεταχειρισμένα του Παρισιου καί τής Μασσαλίας.

ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ "Ωστε άπό τό Λαντάου ήρθανε τά λαντώ. Καί οί βιτώριες ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Οί βιτώριες ήτανε άνοιχτά άμάξια μέ δύο έλογα. Τό πρώτο άμάξι του είδους αύτου, κατασκευάσθηκε στήν 'Αγγλία για λογαριασμό καί πρός χρήςιν τής βασιλίσσης τής 'Αγγλίας, Βικτωρίας. Κι' άπό τό όνομα τής βασίλισσας Βικτωρίας, ώνομάσθηκαν αυτά τά άνοιχτά άμάξια : Βιτώριες !

ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ 'Υπήρχανε όμως καί τά κ ο υ π έ !

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ναί μωρέ Γιάγκο, τά κουπέ. μου τά θυμήθηκες τά κ ο υ π έ ; Τά άμάξια αυτά, ήτανε τύπου λαντώ, μισά όμως, κομένα στή μέση καί γι' αυτό έλέγοντο κουπέ, κομμένα δηλαδή. Τά κουπέ είχανε ένα μόνο έλογο καί τά χρησιμοποιούσα κυρίως οί γιατροί για τίς επισκέψεις τους

ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ "Ητανε όμως όλα ιδιαιτικά αυτά τά κουπέ. Δέν υπήρχε κουπέ άγορατο !

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Οχι, κουπέ άγορατο δέν υπήρχε. Στήν έποχή του, γύρ ω στά 1900, έδω κι' έβδομηντα χρόνια δηλαδή, ένα κουπέ, αντιπροσώπευε μιá σημερινή Τζάγκουαρ, ήτανε σύμβολο πλούτου καί χλιδής

- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Πάντως, ένετο πού ξέρω έγώ είναι ότι όλα αυτά τ'άμαξια, τά λαντώ, τίς βιττώριες, τίς μαρίνες και τά κουπέ άκόμη, ό άθηναϊκός λαός, τ'άποκαλοϋσε μέ μιά λέξι : κ α ρ ό τ σ ε ς, ή βχι :
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Βέβαια, καρρότσες. 'Αφού μάλιστα, ύπήρχε και τοποθεσία στην 'Αθήνα πού έλέγετο επί πολλά χρόνια : Στίς Καρρότσες. "Ήτανε στην κεντριωτάτη σήμερα διασταύρωσι των οδών 'Ερμού και Αί-όλου.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Γωνία Αίόλου και 'Ερμού : 'Εκει όπου σήμερα σφύζει ή ζωή και ή εμπορική κίνησις :
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μάλιστα. Σ'ένετο τό μέρος ακριβώς ύπήρχε σταθμός άμαξιών πού πήγαιναν στον Πειραιά, πριν γίνει ό σιδηρόδρομος 'Αθηνών Πειραιώς πού δέν ήτανε στην άρχή ήλεκτρικός, αλλά άτμοκίνητος. Φαντάζεσαι λοιπόν τί γινότανε σ'εκείνη τήν διασταύρωσι, στίς Καρρότσες, από τά έλογα, τίς άκαθαρσίες τους και τό νερό. Διότι ύπήρχε ένα τεπόζιτο πού γέμιζε μερικές σκάφες μέ νερό για νά ποτίζωνται τά έλογα.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Ήτανε ή έποχή πού τό θεατρο άρχιζε νά παίρνη κάποιαν άνάτα-σι μέ τά έργα του Κορομηλά.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τά περίφημα κωμειδύλλια του Κορομηλά. "Έτσι είχανε μεταφράσει τον γαλλικό θεατρικό όρο : Βοντεβίλλ' οι έλληνες συγγραφεις του 1880 : Κωμειδύλλιον. Κι'έχομε από τήν θεατρική εκείνη παραγωγή, ένα τέτοιο κωμειδύλλιο πού έζησε ως τίς μέρες μας και παίζεται άκόμη. Τόν 'Αγαπητικό της Βοσκοπούλας.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μάλιστα. 'Εκει ήθελα νά καταλήξω : Στόν 'Αγαπητικό της Βοσκοπούλας πού δέν είναι γνωστό άν ό Κορομηλάς τό έμπνεύσθηκε από τό τραγούδι : Μιά βοσκοπούλα άγάπησα μιά ζηλεμένη κόρη.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μέ άλλα λόγια, επαναλαμβάνεται στην περίπτωσι αυτή τό παλαιό φιλοσοφικό δίλημμα : 'Η κόττα γέννησε τό αυτό ή τό αύγό τήν κόττα ; Τό θεατρικό Έργο 'Αγαπητικός τής Βοσκοπούλας έδημιούργησε τό τραγουδι τής Βοσκοπούλας ή από τό τραγουδι του Γεωργίου Ζαλοκώστα έγράφη τό θεατρικό Έργο ; "Ομως είναι φανερό ότι τό δεύτερο συνέβη, διότι όταν πέθανε ο Γεώργιος Ζαλοκώστας στά 1858, ο Δημήτριος Κορομηλάς ήτανε δικτώ έτων. ~~Απόφαση~~ Βρήκε λοιπόν τούς στίχους του Ζαλοκώστα και άπ'αυτούς έγγραφε ένα ολόκληρο θεατρικό Έργο. 'Η μουσική όμως ;

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ 'Η μουσική τής Βοσκοπούλας είναι μιá Ιταλική μελωδία. Καί τό περίεργο είναι ότι ένώ προϋπήρχαν οι στίχοι, ο Κορομηλάς μέ άρκετή διεξειοτεχνία κατ'φερε νά προσαρμογή τούς στίχους στην γνωστή Ιταλική μελωδία για νά δημιουργήση ένα ωραιότατο έλληνικό τραγουδι...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ένα τραγουδι πού θα μάς τό θυμίση τώρα ή φίλη μας Κλειώ Δεναρδου.

ΔΕΝΑΡΔΟΥ (Τραγουδι μέ συνοδεία πιάνου)

Μιá βοσκοπούλα άγάπησα
Μιá ζηλεμένη κόρη
και τήν άγάπησα πολύ
ήμουν άλάλητο πουλί
δέκα χρονών αγώρι...

κ. τ. λ. κ. τ. λ.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Έχω διάθεσι Γιαγιο νά ξαναγυρίσωμε στά παληά άθηναϊκά άμάξια

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ "Έχομε νά πουμε κι'άλλα για τ'άμάξια ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ξεχάσαμε τά βι-ζ-αβί !

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Β ι ζ α β ί ; Τί ήτανε αυτά ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Αμάξια για τέσσερις επιβάτες. Νά πουμε μικρά λεωφορετα τεσσάρων θέσεων και δυνάμεως... δύο ίππων.

- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Δύο Ίππων ; θέλεις νά πῆς ὅτι ὑπῆρχαν μηχανές ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Οχι Γιάνγκο μου, ὄχι. θέλω νά πῶ ὅτι αὐτά τὰ κωμικά τροχοφόρα ἀνοιχτά δεξιά, ἀριστερά, μπρός, πίσω, πού εἶχανε μιά πολύ κωμική ἐπίσης πάνινη τέντα μέ κρόσια κόκκινα γύρω γύρω, τὰ ἔσερναν δύο ἄλογα. Πολλές φορές κάνανε καί κοῦρσες ὅπου ἤθελε ὁ ἐπιβάτης ἂν πλήρωνε καί τίς τέσσερις θέσεις, μά συνήθως παίρνανε μιά δεκάρα τό ἄτομο εἰσιτήριο γιά μιά ὠρισμένη διαδρομή. Ὅμοιοια θησεῖον, ὁ Μόνοι Σύνταγμα, Ὅμόνοι Σταθμός Λαρίσης...
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Καί εἶμαι βέβαιος ὅτι τῆ λέγανε βιζαβί, γιατί οἱ τέσσερις ~~ἀπὸ~~ ἐπιβάτες καθόντουσαν ἀντικρυστά...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Φυσικά δέν τῆ προτιμούσανε πολύ οἱ ἀθηναῖοι, γιατί τό βιζαβί ὑπῆρχε φόβος νά διαλυθῆ στόν δρόμο καί νά σιορπίση τοὺς ἐπιβάτες του στό χῶμα...
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Δηλαδή ἦτανε κι' ἐπικίνδυνα ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἐπικίνδυνα ὄχι, γιατί τί θᾶ παθαίνανε οἱ ἐπιβάτες ; Τό πολύ πολύ νά σιονίζανε τὰ κοστούμια τους ἢ ἂν ἦτανε ἡ ὁδός Σταδίου ἢ ἡ ὁδός Ἀθηνᾶς λασπωμένες, νά τὰ λασπώνανε.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Λάσπη καί σιόνη ; Δηλαδή δέν ἦτανε τότε ἀσφαλτοστρωμένοι οἱ δρόμοι ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ελα καημένε Γιάνγκο ! Τί νόμισες πῶς ἦτανε ἡ Ἀθήνα στά 1900; Πρωτεύουσα ἢ ἔστω πόλις ; Ἕνα μεγάλο χωριό ἦτανε, ἀφοῦ τό λέει κι' Ἕνα παλιό τραγοῦδι ἐπιθεωρήσεως :
- Στῆς Ἀθῆνας τό μεγάλο τό χωριό
ἐπαντρεύτηκα μιά μέρα τῆ Μαριώ...
Καί περνοῦσαμ' ἔτσι κι' ἔτσι
σ' Ἕνα σπῖτι σάν κοττέτσι !
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Κι' ἔτσι ἐξυπηρετεῖτο τότε ἡ συγκοινωνία ; Μέ τὰ τετραπέσια βιζαβί ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Οχι. Τὰ βιζαβί, ἦτανε μιά μικρή ἐνίσχυσις στοὺς ὑπο-τροχιόδρομους. Λεωφορεῖα μέ ἄλογα, πού ἔτρεχαν ἐπάνω σέ τροχιές.

- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Πόσα έλογα τραβούσανε ένα τέτοιο λεωφορέο ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μόνον δύο. Οί έπιβάτες ήτανε είκοσι και περισσότεροι. Είχανε τουλάχιστον πέντε σειρές πάγκους στους όποιους χωρούσανε τέσσερις και πέντε καμμιά φορά έπιβάτες. Μά έπειδή τό όχημα έκινετο σέ σιδηροτροχιές, τό κύλισμά του ήτανε εύκολώτερο.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Θα ήτανε βέβαια έλαφρά αυτά τά όχήματα.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πρώτα πρώτα ήτανε ξύλινα. Μιά βάση, τό πάτωμα και μία όροφή, ή στέγη πού ήτανε ενωμένη μέ τήν βάση μέ ξύλινες κολωνίτσες. Οί πάγκοι ξύλινοι κι' αυτόί. Φυσικά ό είσπράκτορας έπρεπε νά είναι άκροβάτης
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Γιατί άκροβάτης ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Κυκλοφορούσε έξω από τό όχημα, έπάνω στό μαρσεπιέ, στό σκαλοπάτι, πιασμένος από τίς λεπτές έκείνες κολωνίτσες και ζητωντας είσιτήρια. Τά είσιτήριά σας περιπαλώ... Μερικοί ήτανε εκ φύσεως όλιγόλογοι και κόβανε τό περιπαλώ : Σιτήρια !
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Δηλαδή πρωτόγονος κατάστασις.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πρωτόγονος δέν θα πη τίποτα. 'Η 'Αθήνα προχωρούσε μόνο στην μουσική και στό τραγούδι. Μόλις λανσαριζότανε κανένα τραγούδι στό έξωτερικό, έφθανε άμέσως στην 'Αθήνα.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Κι' έχομε ένα περίφημο τραγούδι, σέ ρυθμό άργου βάλς, βάλς λάντ πού είχε χαλάσει κόσμο τότε. Τήν Θ α σ ι ν α σ ι ό ν . Θα μας τήν θυμίση τώρα ή φίλη μας ή κλειώ μέ τούς έλληνικούς στίχους.
- ΔΕΝΑΡΔΟΥ (τραγούδι μέ συνοδεία πιάνου)
- Κάποια γνωριμία παληά
 έχει αφήσει κάτι βαθειά στην ~~καρδιά~~ καρδιά μου
 μέσ' τήν σιγαλιά
 δυό γλυκά φιλιά
 όλο και ξανάρχονται στά όνειρά μου
 πως άλλοιώς αυτό νά στό πώ ;
 Βίσαι αληθινή εύτυχία για μένα

μέ γλυκό σιοπό
 καί μέ μάτια θλιμένα
 πάντα έσένα θ' αγαπώ

Μέσ' τό βλέμμα σου ένα δειλινό
 βαθύ σκοτεινό
 μπορώ ν' άργοσβήσω
 τά δυό μάτια σου τά ποθώ
 κι' άφοθ κοιμηθώ
 καί πάλι νά ζήσω

Στήν άγναλιά σου νά μέ κρατάς
 καί μή μ' έρωτάς
 γιατί σέ λατρεύω
 πίστεψε πώς είσαι τό φως μου τό χαρωπό
 έσένα καί μόνο αγαπώ !

2.

Είσα τ' όνειρο τό γλυκό
 τό πιο μαγικό
 πού μέ νανουρίζει
 στά όνειρέ μου τά τόσο φτωχά
 αυτό μοναχά
 ζωή μου χαρίζει
 'Εσύ μου έδωσες τόση χαρά
 καί τέτοια φτερά,
 παντού νά πετάξω
 πριν σέ γνωρίσω έσέ, ζούσα δίχως σιοπό
 αλλά τώρα έσένα' αγαπώ !

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Αυτό τό άργό βάλς, είχε τόση έπιτυχία στην εποχή του πού επέ-
 ζησε ως πέντε μέρες μας καί μεταδίδεται πολύ συχνά από τούς ξέ-
 νους ραδιοφωνικούς σταθμούς. Φασινασιόν. 'Η γοητεία !

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ναι. Καί στην 'Αθήνα είχε τότε τόση έπιτυχία πού ο άλησμόνητος
 Τζιμος Μωραϊτίλης είχε είρωνευθει την έπιτυχία αυτή μ' ένα του
 τετράστιχο : "Όταν σέ βλέπω βρέ Κατερίνα - Σπάνια είναι τέτοια
 δκηαζιόν - νά σφουγγαρίζης μέ την φ α σ ί ν α - είσαι για
 μένα : φ α σ ι ν α σ ι ό ν !

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ θέλεις Γιάγκο νά ξαναγυρίσωμε στά τράμ μέ τά ἄλογα ;
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ "Εχομε νά ποῦμε καί ἄλλα ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μερικῆς λεπτομέρειες, πολύ χαρακτηριστικῆς ὁμως. 'Ανεβαίνον-
τας τήν ὁδόν Σταδίου, τό τράμ μέ τά ἄλογα πήγαινε καλά στήν
ἀρχή. "Ομως ὅταν ἔφθανε στήν διασταύρωσι ^{Πεσματζόγλου} ~~Πεσματζόγλου~~ ὁ
ἀνήφορος γινότανε πιό κουραστικὸς...
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Καί τά δύο ἄλογα δέν θά μπορούσαν νά τραβήξουν τόσο φορτίο
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Οχι βέβαια. Κι' ἔκει, στήν γωνία Σταδίου καί Πεσματζόγλου,
περίμενε ἡ ἐνίσχυσις.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ 'Ενίσχυσις ; Δηλαδή ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ενα ἄλογο ζεμένο, ἔτοιμο μ' ἕνα γάντζο πίσω του. 'Ο ἄνθρωπι-
κού τό κρατοῦσε γάντζωνε δίπλα στά παλλα δύο ἄλογα καί πη-
δοῦσε κι' αὐτός στό ἰποκίνητο τράμ πού ἔτσι ἔβγαζε καλύτερ
κι' εὐκολώτερα τόν ἀνήφορο.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Φαντάζομαι ὅτι θά ἔτρεχε τόσο ἀργά ὥστε οἱ ἐπιβάτες θ' ἀνεβ
κατεβαίνανε ἐν κινήσει.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Οπως τό λές. Σάν νά ἦσουνε μπροστά. Καί φυσικά ἀφοῦ τό
ὄχημα αὐτό ἦτανε ἀνοιχτό ἀπ' ὅλες τίς πλευρές, μπορούσε κα-
νεῖς ν' ἀνεβῆ καί νά κατεβῆ εἴτε ἀπό δεξιά, εἴτε ἀπό ἀριστι
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ "Οχι βέβαια καί οἱ γυναῖκες. 'Ασφαλῶς ἐκεῖνη τήν ἐποχή τά
φουστάνια ἦτανε τόσο μακρὰ, πού θά μπερδεύόντουσαν στά
πόδια τους καί θά μπορούσανε νά πέσουν χάμω.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Σ' αὐτό Γιάγκο ἦτανε πολύ προσεκτικῆς οἱ ἀθηναῖες τῆς ἐποχ
' Ἀρκεῖ νά σκεφθῆς ὅτι σέ κάθε στάσι τοῦ τράμ, δέν ἦτανε λ
γοι οἱ συμπολιτεῖς πού περιμένανε ὄρες ὀλόκληρες μέ τήν ἐλ
δα νά δοῦνε μιὰ ἀθηναίκα ν' ἀνεβαῖνη ἢ νά κατεβαῖνη, γιά νά
σηκώσῃ λίγο τό φουστάνι τῆς νά δοῦνε τόν ἀστράγαλό τῆς...
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Αὐτό τό φαντάζομαι. 'Η σεξουαλική πεῖνα ἦτανε ἀφάνταστη.
Καί ἕνα κομματάκι πόδι, ἔστω καί ντυμένο μέ μαύρη βαμβακ

κάλσταμ έκανε τήν φαντασία νά όργιάζη για όσα δέν έβλεπε...
 λίγο άργότερα άπ'αυτήν τήν έποχή, όταν βασίλευε ακόμη ό βωβός κι
 νηματογράφος, λανσαρίστηκε μιá περίεργη μόδα : Νά σταματá ή ταιν
 σ'ένα σημείο, νά μένουν άκίνητοι οί ήρωες καί ν'άκούγεται ένα
 ζωντανό τραγουδι άπό κάτω άπό τήν όρχήστρα.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καταλαβαίνω πού θά φτάση αυτός ό πρόλογος : Στήν περιλάλητη
 καί περίφημη κόρη τών κυμάτων.

ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ Μάλιστα, του έλησμόνητου Σακελλαρίδη. 'Η κόρη τών κυμάτων ήταν
 μιá ταινία ίταλικής παραγωγής όπως θά ξέρης...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Στήν όποία πρωταγωνιστούσε μιá μεγάλη δόξα του ίταλικου βωβου
 κινηματογράφου, ή Φραντζέσκα Μπερτίνι

ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ Μάλιστα. Οί κινηματογράφοι τότε είχανε όρχήστρα πού έπαιζε
 άνάλογα μέ τήν ταινία. Σ'αυτήν λοιπόν τήν ταινία, τήν κόρη τών
 κυμάτων, παρεκλήθηε ό Σακελλαρίδης νά γράψη ένα τραουδι σχετικό
 πού τό τραγούδησε τότε, μιá περίφημη φωνή της έποχής, ή κυρία
 Κομποθέκη. Αυτό τό τραγουδι έπιασε τόσο στήν 'Αθήνα πού επί
 σειράν όλοκλήρων έτων άκουγότανε παντού : σέ κάντρα, σέ θέατρα
 καί στούς δρόμους. "Ας τό ξαναθυμηθούμε άπό τήν φωνή της Κλειώς

ΔΕΝΑΡΑΟΥ (τραγουδι μέ πιάνο) 'Η κόρη, πάνω άπό τόν βράχο
 σάν πουλί μονάχο
 στης νύχτας λέει τήν σιγαλιά
 'Ω κύμα, τό χρυσό μου τατρι
 φερ'το μέ τ'άγέρι
 στήν πονεμένη μου άγναλιά
 θέλω νά τό φλανέψω
 μ'ένα μου φιλί
 θέλω νά τό μαγέψω
 νά μ'άγαπá πολύ .

'Ω θάλασσα κυρά μου
 'Ω θαλασσα πλατειά
 φέρε τόν έρωτά μου
 άπό τήν ξενητειά

Κι' ἀπ' τὴν ξενητεία ξεικινᾷ καί πάει
 τὸ χρυσὸ τ' ἀγῶρι
 στὴν γλυκερά τὴν κόρη
 πού τοῦ τραγουδεῖ
 μὰ ἡ μαύρη μοῖρα νὰ γίνῃ θέλει
 στὸ θέλημά της
 καὶ τραβᾷ κοντὰ της
 τὸ χρυσὸ παιδί...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μάλιστα. Καὶ εἶμαι βέβαιος Γιάγιο, ὅτι οἱ παλαιότεροι ἀπὸ
 τοὺς ἀκροατὲς μας, θὰ θυμούνται τί ἐπίστευτη ἐπιτυχία εἶχε
 αὐτὸ τὸ τραγούδι τοῦ Σακελλαρίδη

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Θὰ ξαναγυρίσωμε πάλι στὰ ἱπποκίνητα τράμ Δημήρη;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ὁχι πιά, ἄρκετὰ εἶπαμε γιὰ τὰ ἱπποκίνητα. " Ἄλλως τε αὐτὴν
 τὴν ἐποχὴ τῆς κόρης τῶν κυμάτων, τὰ τράμ εἶχανε γίνῃ πρό
 πολλοῦ ἠλεκτρικά.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Πότε ἐγίνε ἡ ἀντιματάστας; Συμῆσαι μήπως;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Γύρω στὰ 1908 μὲ 1909. Δηλαδή πρό ἑξήντα ἕως ἑξήντα δύο
 ἔτων. Μεγάλον γεγονός, ἐκπολιτιστικὸν γεγονός ἐθεωρήθη τότε
 τὸ ἠλεκτρικὸν τράμ μὲ τὸν τρουλέ. "Ὁμως αὐτὰ τὰ ἀφιλότιμα
 ἔτρεχαν σάν δαιμονισμένα καὶ φυσικά ὅσοι ἄθηναῖοι δοκιμάζανε
 ν' ἀνεβοῦν σ' ἓνα ἠλεκτρικὸν τράμ ἐν κινήσει, πολλές φορές τὴν
 παθαίνανε ἔσχημα. Διαβάσε ἐδῶ, αὐτὸ τὸ ἀπόκομμα τῆς ἐφημερί-
 δος "Ἀθηνα τοῦ 1909 νὰ ἴδῃς τί ἔγραφε ὁ δημοσιογράφος Γεώργιος
 Πάπ...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Γιὰ δόσε μου... (Διαβάζει) Τὰ ἠλεκτροκίνητα τράμ δέν εἶναι
 ὅπως τὰ ἱπποκίνητα. Τρέχουν πολὺ περισσότερον τῶν παλαιῶν
 καὶ οἱ συμπολιταὶ πρέπει νὰ προσέχουν νὰ μὴν ἀνέρχωνται εἰς
 αὐτὰ ἐν κινήσει, διότι ὅποιος πέσῃ χάμω, χαλᾷ τὸ κεφάλλον
 του. Μερικοὶ λέγουν ὅτι χαλᾷ καὶ τὸ κεφάλλον του, ἀλλ' αὐτὸ δέν
 εἶναι ἀληθές, διότι ἐάν πηδήσῃ κανεὶς εἰς τράμ εὐρισσιόμενον
 ἐν κινήσει, σημαίνει ὅτι τὸ κεφάλλον του ἦτο ἤδη χαλασμένο.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πάντως οι άθηναίοι τά συνηθίσανε πολύ γλήγροα τά ~~επάει~~ ήλεκ-
τροκίνητα τράμ μέ τό χαρακτηριστικό τους καμπανάκι, ντάν,
ντάν, ντά,,,, ντάν, ντάν, ντάγ, ντάν...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ξέρεις τί συλλογίζομαι ; "Οτι θά μπορούσε κανείς νά γράψη τήν
ίστορία της σύγχρονης 'Αθήνας, μέ τίτλο : 'Από τά βιζαβί έως
τά τρόλεϋ...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Δέν είναι άσχημη ή ιδέα σου. Για τήν ώρα όμως θά προτιμούσα ν
θυμηθούμε άλλο ένα τραγουδι άπ'αυτά τά μέλλον νεώτερα πού
κυριολεκτικά έχάλασε κόσμο στήν 'Ελλάδα όλη. Προτείνω τό
περίφημο : Βότανα πουλάω - κι' άλλα μαγικά...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Συμφωνώ. 'Η κλειώ θά μης τό τραγουδήση :

ΔΕΝΑΡΔΟΥ (τραγουδι μέ πιάνο)

Τόν κόσμο γύρα
τόν φέρνω και γυρίζω
και καθ'ένός διαβάζω έγώ τή μοιρα
στ'άστ'ρια και τά μυστ κά γνωρίζω.
Περνώ και πάω
και ξέρω ν'άγαπάω
μά σαν πονώ και δάκρυα έγώ χύνω
ποτάμι βρίσω λησμονιζς και πίνω.

Βότανα πουλάω κι' άλλα μαγικά
και για τήν άγάπη ξέρω μυστινά
άλλους ξελογιάζω, κάνω και καλά
και γνωρίζω και άλλα πολλά.
Ξέρω κ'άτι μάτια πού χαμογελοϋν
σαν γλυκοβραδυάζει, λές κρυφομιλοϋν
μέ τά μαγεμένα άστέρια τ'ούρανοϋ
πού σοϋ παίρνουν και καρδιά και νοϋ !

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τί έπιτυχία πού εΐχε αυτό τό τραγ υδι. Τό λανσάρισε σε
μιά έπιθεώρησι του Τίμου Νωραιϊτίνη, στό θέατρο Πανόραμα
στήν πλατεία Λαυρίου, μιά πολύ θμορφη ήθοποιός ή Λόλα
Γαροπούλου. Τήν θυμάμαι άνόμη μέ τά μαϋρα της μαλλιά και
τεράστια μαϋρα της μάτια...

- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Τὴν μουσική του εἶχε γράψει κάποιος οἰκονομῆκος, στρατιωτι-
κός μουσικός πού εἶχε μάλιστα δύο κόρες, ~~αυτοῦ~~ πού ἔπαι-
ζαν πιάνο στὰ θέατρα. Ὁρατες κοπέλλες ὅπως ἔχω ἀκουστά.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καλλονές καί οἱ δύο. Τίς θυμάμαι πολύ καλά καθώς καί τόν οἰ-
κονομῆκο πού δέν ἔπαιζε κανένα ὄργανο, μά ἔχει ἀφήσει δύο
τρία τραγούδια. ...
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Ὅπως κι' ἕνας ἄλλος, ὁ Ἑρμῆς Πόγγης λαϊκός μουσικός, πού
ἔχει ἀφήσει ἕνα ἀλησμόνητο τραγούδι : Ἐγώ τό πίνω καί τό
λ'ω, γίνομαι στουπί... καί ἄλλο ἕνα : Στῆς νύχτας τῆ σιγαλιά
δύο τραγούδια πού θά τά θυμηθοῦμε κάπια μέρα κι' αὐτά.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ὅμως ἡ ὥρα πέρασε Γιάγνο καί πρέπει νά διακόψωμε. Ὁρεβουάρ
λοιπόν γιέ τήν ἑλλη Κυριακή, τήν ἴδια ὥρα.